

Útelágazások

VISSZHANG - LX. évfolyam, 3. szám, 2016. január 22.

Szüdi János remek cikkben elemzi a demokráciahiányos Fidesz-kormányzat eddigi ballépéseit, bűneit, és egyben javaslatot tesz egy – legalábbis részben – közvetlen demokráciára épülő rendszer, a negyedik köztársaság felé vezető út kiépítésére (*Merre tovább, melyik úton?*, *ÉS*, 2015/50., dec.11.). Az írás minden sorát érdemes továbbgondolni. Különösen fontos az az eszme, hogy legyen érdekelt minden itt élő a tanulásban, mert így felismerhetik a lehetőségeiket, és képesek lesznek majd szinte mindent vállalni céljaik megvalósításáért. Jól tudjuk, a rendszerváltás óta kevesen tettek olyan sokat a magyar közoktatás színvonalának emeléséért, mint Szüdi János. Az már más kérdés, ki hogyan használta fel a tanulás során megszerzett lehetőségeket. Vagy félmilliónyi magyar kalapját Sopronnál meglengetve már az EU más országait erősíti. Az itthon maradottak közül a politikailag aktívak fele az illiberális Fidesz lelkes híve, ötödük pedig jobbkios. Nem kell magyarázni az érdekek felismerésének mikéntjét a Londonban dolgozó programfejlesztő matematikus, a Bécsben felszolgáló pincér, a nyíracsaádi közmunkás vagy a pesti földrajztanár esetében sem. Az igazi érdekeltek és érdekvédelemzők hűsége és támogató tevékenysége pedig teljesen plauzibilis, a falusi iparosoktól és jegyzőktől kezdve a milliárdos vállalkozókig és a rendszert működtető politikusokig. Márpedig a negyedik köztársaságot ezekkel a „polgárokkal” együtt kell megteremtünk, akikre igazak József Attila sorai: „hisz »nyíltan« dönt, ki ezer éve / magával kötve mint a kéve / sunyít vagy parancsot követ”. A „kitántorgott” félmillióból alig tud valaki szavazni, és itthon persze, „fortélyos félelem igazgat”. Igaza van Szüdi Jánosnak, útelágazást kell kiépíteni, jelzőpóznával ellátni, és meg kell győzni a választókat, hogy érdemes elindulni. Méghozzá az aktív többséget, akiket „vélt vagy valós érdekük”, egy zseniálisan felépített vezérkultusz és egy kellő szintre lebutított siker- és gyűlöletpropaganda is odaköt a jelenleg kormányzókhöz. Nehéz otthagyni a győztes csapatot. Akkor is, ha gyakran hágják át a vezetők a jó erkölcs törvényeit, akkor is, ha minden héten kurtítanak a szabadságon, sőt, még akkor is, ha a vesztesek tömege nyomorban él. A negyedik köztársaság csak a jelenleg lelkes Fideszes szavazók aktív közreműködésével jöhet el, és ez csak úgy lehetséges, ha a Fidesz vezetősége ennek a köztársaságnak a létrehozásában maga is érdekeltté válik. És ez csak első pillantásra tűnik lehetetlennek. Történelmünk során már többször előfordult, hogy a hatalmat szinte kontroll nélkül gyakorló uralkodó osztály lemondott saját kiváltságairól, mert rájött, hogy éppen a kiváltságok gátolják az egész nemzet, az egész ország fejlődését, és egyben akadályozzák a saját (osztály)érdekeik érvényesülését is. 1848-ban – ha még van esetleg valakiben forradalmi illúzió, az felejtse el – éppen a magyar nemesség törölte el az úrbéri rendszert, vezette be a közteherviselést és a választójogot, a törvény előtti egyenlőséget és a szabad sajtót. 1987 és 1990 között pedig az MSZMP MSZP-vé válása során saját maga számolta fel saját önkényuralmát, tüntette el sorai közül az ortodox múmiákat, oszlatta fel a Munkásőrséget, vezette be a többpártrendszert és szervezte meg a demokratikus választásokat. Minden tiszteletem a 48-as márciusi ifjaké és a demokratikus ellenzéké, de mindkét esetben az addig hatalmon lévőök bölcs belátására volt szükség a békés változáshoz. Ezt a belátást, szemléletváltást mindkét esetben az Európában és a nagyvilágban történt gazdasági és politikai fejlődés alapozta meg. Nem nagyon hiszem, hogy a közeljövő Magyarországon ez másképp lehetne. Amíg a költségvetés perverz elosztásából és az EU-s támogatásokból kvázijólétet lehet teremteni a csatlósok millióinak, és eddig nem látott mesés gazdagságot szerezni a hatalom valódi birtokosainak, addig itt lényeges változás nem várható. Ezért is veszélyes minden jó szándékú pályázati és támogatási pénz, és persze azért is, amit már oly régen magyaráz nekünk Bojár Gábor: mert akadályozza az igazi megmérettetést és a versenyt. Ebből a jó szándékból már ki(dísz)köveztük Magyarországot, és mintha a pokol felé vezetne az út. 2018-ban még kvázigazdagok leszünk. Maga az EU fogja finanszírozni az akkor esedékes EU-ellenes kampányt és a Fidesz

választási győzelmét is, és persze azt is, hogy a Fidesznek ne kelljen uralkodnia saját magán, de korlátozások nélkül tovább uralkodhasson az egész országon. Mi hozhat változást? Kis mértékben az, hogy az EU-s pénzek 2021 után elapadhatnak, nagyobb mértékben a külföldi befektetések elmaradása. Már most érzékelhető a nagybefektetők visszahúzódása, éppen a jogbizonytalanság és a demokráciadeficit miatt. Ha a Fidesz vagy bárhogy is nevezzék majd akkor, úgy 2026 táján belátja, hogy így nem megy tovább, mert kiváltságai ellenére már a vesztesek oldalára sodródott, akkor újra elindulhatunk egy köztársaság felé, amely a negyedik lesz, ha lesz. Betemethetjük majd a lövészárkokat is, csak előbb ki kell menteni onnan a sok sebesültet, fázót, éhezőt. Állíthatunk útjelző póznát is, és mivel alapanyag lesz elég a romokból, kőhalmokból, kezdhethetjük építeni az útelágazást is, a rév felé. Eddig is így csináltuk, hiszen Kompország katonái voltunk és vagyunk. Talán az unokáinkat majd átviszi valaki „a túlsó partra”.